

Předchozí článek seriálu o Managementu projektů 7. rámcového programu pro výzkum, vývoj a demonstrace (7. RP) pojednával o požadavcích Evropské komise (EK) na předkládání zpráv o průběhu řešení projektu – tedy reportování o plnění cílů projektu a vykazovaných nákladech. V tomto článku bude pozornost zaměřena na kontroly realizace projektu – na finanční a technický audit. Finanční aspekty mohou být kontrolovány lokálním auditorem prostřednictvím tzv. Osvědčení o finančních výkazech, ale namátkově také samotnou EK. Plnění cílů projektu je kontrolováno na základě požadavku EK v rámci technických auditů. V případě zjištěných nedostatků může EK požadovat vrácení neoprávněně získaných finančních prostředků, v krajním případě i úhrady peněžité pokuty.

Osvědčení o finančních výkazech

V průběhu trvání projektu nebo bezprostředně po jeho skončení musí účastník (tj. řešitelská organizace) v určitých případech EK předkládat současně s finančním výkazem (formulářem C) i Osvědčení o finančních výkazech od lokálního auditora (dále jen Osvědčení, v anglické terminologii se také používá pojem „Certificate of Financial Statement“). Cílem tohoto Osvědčení je poskytnout EK relevantní informace nutné k posouzení, zda náklady (a další údaje) vykazované v projektu ve formuláři C jsou v souladu s pravidly 7. RP. Lokální auditor v rámci této kontroly nevydává vlastní nezávislý výrok o tom, zda je nebo není náklad uznatelný, ale pouze provádí předem stanovené kontrolní procedury definované EK v Grantové dohodě a identifikuje výjimky od požadovaného stavu (tj. informuje ve zprávě o nálezech). Na základě těchto informací následně EK sama určí, zda mohou být náklady považovány za uznatelné a budou-li uhrazeny či nikoliv.

Seznam požadovaných procedur je uveden v jedné z příloh Grantové dohody s EK (Annex VII). Podle informací zde uvedených probíhá i samotná kontrola, kdy lokální auditor kontroluje na vzorku (minimálně 20ti kusu, pokud jsou k dispozici) že informace uvedené ve Formuláři C odpovídají záznamům v účetnictví podle obvyklé účetní praxe účastníka a pravidlům pro financování projektů 7. RP. Kontrolovány jsou následující údaje:

- Osobní náklady: produktivní hodiny, výpočet hodinové sazby, způsob zaznamenávání odpracované doby a pracovní smlouvy
- Subdodávky: srovnání realizované subdodávky se specifikací uvedenou v technickém dodatku Grantové dohody (Annexu I), výběrové řízení pro zadání subdodávky, poměr mezi cenou a kvalitou
- Ostatní přímé náklady (jejich správné určení a přiřazení k projektu):
 - dlouhodobý majetek (doklady, záznamy v účetnictví, nezahrnutí DPH)
 - cestovní náhrady (běžná praxe organizace, doklady, nezahrnutí DPH)
 - spotřební materiál (doklady, záznamy v účetnictví, nezahrnutí DPH)
- Nepřímé náklady: celkové nepřímé náklady, nezahrnutí neuznatelných nákladů, zjednodušená metoda,
- Směnný kurz pro přepočtení na eura,
- Příjmy projektu,
- Případné úroky vygenerované zálohovou platbou (pro případ koordinátora).

Jak je zmíněno výše, Osvědčení je povinně předkládáno EK pouze v určitých případech. Jde o situaci, kdy požadovaný finanční příspěvek EK daného účastníka (tj. výše grantu) převyšuje kumulativně částku 375 tis. € (ať již v průběhu realizace projektu nebo na konci řešení projektu). Osvědčení je v těchto případech zasíláno EK i s formulářem C a

zprávou o řešení projektu nejpozději do 60ti dní od skončení příslušného vykazovaného období. Náklady související s realizací kontroly jsou uznatelným nákladem projektu a mohou být EK uhrazeny v plné výši (jako subdodávka v rámci aktivit managementu). Avšak v případě, že požadovaný příspěvek za celou dobu trvání projektu nedosáhne uvedené hranice, žádné Osvědčení od lokálního auditora EK předkládáno není. V České republice se většina grantů pro české partnery pohybuje pod touto hranicí a tak lokálním auditorem vůbec kontrolovány nebudou. Pokud by však účastníci menších projektů měli zájem o kontrolu lokálním auditorem (pro vlastní pocit jistoty, že v projektu správně aplikují finanční pravidle 7. RP), nebudou náklady související s auditem uznatelným nákladem projektu a bude si je muset organizace uhradit ze svých vlastních zdrojů.

Lokálního auditora si účastník projektu vybírá sám. Může se jednat o jakéhokoliv auditora (včetně obvyklého externího auditora organizace) za předpokladu, že splňuje podmínku nezávislosti na příjemci a má osvědčení k provádění statutárních auditů dle národní legislativy. Vzhledem ke komplexnosti a specifičnosti pravidel 7. RP lze doporučit, aby si organizace vybraly auditory, kteří již mají zkušenosti s audity rámcových programů, mají přehled o požadovaných dokumentech a procedurách a dobře se orientují v platných pravidlech pro financování a vykazování nákladů projektů 7. RP. Seznam takových auditorů je možné najít na stránkách www.fp7.cz/vice-o-financovani. V případě veřejných subjektů, neziskových výzkumných organizací a vysokých škol (univerzit) může Osvědčení vydat také příslušný „státní úředník“ (většinou se jedná o interního auditora), který má k takovýmto kontrolám oprávnění.

Finanční audity jménem Evropské komise

Ať už je účastník povinen předložit Osvědčení o finančních výkazech ověřené lokálním auditorem nebo ne, nemá to vliv na odpovědnost příjemce vůči EK. Kdykoliv v průběhu projektu a až do pěti let po jeho ukončení může být proveden audit samotnou Evropskou komisí (popř. prostřednictvím jejího zástupce). Tyto kontroly jsou namátkové, nejsou dopředu plánovány - účastník je o nich informován pouze s několikátýdenním předstihem prostřednictvím dopisu od EK. Obvykle je v rámci těchto kontrol auditováno více projektů organizace najednou a pozornost je soustředěna nejen na dodržování finančních pravidel 7. RP ale také na účetní, systémové a manažerské aspekty týkající se obvyklé praxe v organizaci a řádné realizace projektů.

V úvodním dopise EK zasílá seznam všech požadovaných dokumentů, které je třeba s předstihem pro auditory připravit. Jedná se o podpůrnou dokumentaci týkající se následujících informací:

- obecné informace o organizaci (např. výpis z obchodního rejstříku; organizační struktura včetně seznamu osob, které v době realizace projektu mohly jednat za společnost; informace k účetnímu systému; účetní závěrka za poslední dva účetní roky; seznam evropských projektů výzkumu a vývoje realizovaných v organizaci),
- obdržení a distribuce finančního příspěvku EK (např. výpisy z účtu dokládající výši a datum obdržení plateb na projekt)
- informace o řízení projektu (např. zprávy o realizaci projektu, seznam plánovaných a realizovaných výstupů projektu, změny Grantové dohody, výsledky případných technických auditů)
- finanční dokumenty (formulář C, detailní přehled nákladů sloužících jako podklad pro formulář C, hlavní účetní kniha a případné příjmy v projektu a zdroje třetích stran)
- podkladové dokumenty k jednotlivým typům nákladů vzniklých v auditovaných projektech (tj. osobní náklady – např. seznam řešitelů, výplatní pásky, pracovní smlouvy, zaznamenávání odpracované doby, výpočet hodinové sazby; dlouhodobý

majetek; subdodávky; cestovní náhrady; materiál; ochrana znalostí; další přímé náklady; nepřímé náklady). Samostatná pozornost je věnována nákladům na Osvědčení (pokud bylo).

Kontroly nemusí být nutně realizovány přímo auditorem EK, ale také Evropským účetním dvorem (což je asi nejméně častá situace) nebo auditorskou firmou, která byla Evropskou komisí k těmto účelům určena. Pro 7. RP se jedná o auditorskou společnost KPMG. V ČR se tak při finančních kontrolách 7. RP pravděpodobně nejčastěji setkáme právě se zástupci této společnosti. Náklady související s realizací tohoto typu auditů nese sama EK.

V některých případech se může stát, že audit EK objeví u všech kontrolovaných projektů chyby stejného charakteru (tzv. systémové chyby). V tom případě lze předpokládat, že se stejný problém vyskytuje i u neauditovaných projektů organizace a výsledky kontroly tak mohou být extrapolovány i na ostatní projekty. Znamená to, že organizace musí vypočítat neoprávněně získanou částku ve všech rámcových projektech organizace a vrátit ji EK.

Technický audit

Evropská komise kontroluje nejen finanční stránku realizace projektu, ale také technickou. Cílem této kontroly je hodnocení práce vykonané v rámci projektu se zaměřením na vědecké, technické a etické aspekty. Je kontrolován stupeň plnění pracovního plánu a realizace plánovaných výstupů, relevance cílů projektu s ohledem na současný stav poznání v oboru, efektivita vynakládaných zdrojů, management projektu, očekávaný socio-ekonomický dopad a plán pro užití a šíření výsledků výzkumu. Hodnoceny jsou mimo jiné i průběžné zprávy o řešení projektu zasílané EK a zpráva závěrečná.

Technické kontroly mohou být realizovány EK ve spolupráci s externími odborníky na danou vědeckou oblast a to kdykoliv v průběhu trvání projektu a až do pěti let po skončení projektu. Jedná se o kontroly namátkové, které nejsou dopředu plánovány – koordinátor projektu se o nich dozvídá pouze s několikátýdenním předstihem prostřednictvím dopisu od EK. Na rozdíl od finančního auditu, kde je kontrola zaměřována na jednu organizaci, je technický audit zaměřen na kontrolu jednoho projektu (tedy všech partnerů v konsorciu, kteří se podílí na řešení tohoto projektu). Náklady související s realizací tohoto typu auditů nese sama EK.

Základní informace týkající se výše popsaných typů auditů a rozdíly mezi nimi jsou uvedeny v tabulce 1.

Osvědčení o finančních výkazech	Finanční audit jménem EK	Technický audit jménem EK
Finanční aspekty realizace projektu	Finanční aspekty realizace projektu (vč. systémových a manažerských aspektů)	Vědecké, technické a etické aspekty
Povinnost účastníka (příjemce dotace)	Na základě rozhodnutí EK	Na základě rozhodnutí EK
Uznatelný náklad projektu účastníka	Náklad EK	Náklad EK
Jakýkoliv certifikovaný auditor vybraný účastníkem	Interní auditor EK nebo pověřený externí auditor (případně Evropský účetní)	EK ve spolupráci s externími odborníky

	dvůr)	
60 dní po skončení vykazovaného období (pouze pokud příspěvek EU > 375 000 €)	Kdykoliv až do 5-ti let po skončení projektu	Kdykoliv až do 5-ti let po skončení projektu
Seznam specifických procedur - identifikace výjimek	Procedury dle vlastního uvážení	Procedury dle vlastního uvážení
Auditor nedává výrok na uznatelnost/oprávněnost nákladů	Výrok na uznatelnost/oprávněnost nákladů	Výrok na uznatelnost/oprávněnost nákladů
Dopad výjimek ohodnocuje EK	Následek – možnost vrácení příspěvku a pokuta	Následek – možnost vrácení příspěvku a pokuta

Tabulka 1: Typy kontrol v 7.RP a rozdíly mezi nimi

Náhrada škody a peněžité pokuty

Pokud je v průběhu auditů zjištěno, že účastník nadsadil (uvedl neprávem příliš vysoké náklady) a od EK tak obdržel neoprávněný finanční příspěvek, bude EK po takovém účastníkovi požadovat navrácení neoprávněné částky a ve výjimečných případech také úhradu prokázané škody (tzv. „liquidated damages“). Navíc, pokud je zjištěno, že účastník neplní své závazky vyplývající z Grantové dohody, případně nepodává pravdivá prohlášení, může EK uvalit na účastníka povinnost zaplatit peněžitou pokutu (tzv. „financial penalty“) ve výši 2 až 10 % z obdrženého finančního příspěvku EU (popřípadě 4 až 20 % v případě opakovaného provinění). V uvedených případech může být účastník také vyloučen ze všech grantů financovaných Společenstvím (maximálně však na dobu dvou let).

Tento článek je posledním z článků o Managementu projektů 7. rámcového programu pro výzkum, vývoj a demonstrace. Uzavírá tak sérii informací o sestavení projektového týmu, podávání a hodnocení návrhu projektu, vyjednávání podmínek Grantové dohody s EK, uzavírání Konsorciální smlouvy mezi partnery týmu, úspěšném řízení konsorcia a efektivnímu reportování EK. V závěru článku si Vám dovoluujeme popřát za celý tým Technologického centra hodně úspěchů při podávání a řešení projektů 7 .RR.

Lenka Lepičová
Technologické centrum AV ČR - NICER